

แนวปฏิบัติของมาตรการความปลอดภัยในคลินิกทันตกรรมจังหวัดนนทบุรี (ณ วันที่ 5 มกราคม 2567)

แนวปฏิบัติของมาตรการ	หมายเหตุ
SAFE Environment	
บริเวณที่พักคอยของผู้ป่วยและญาติ	
1. แยกพื้นที่พักคอยออกจากพื้นที่ห้องที่มีการรักษา	
2. จัดพื้นที่นั่งพักคอยให้มีแอลกอฮอล์สำหรับล้างมือให้ผู้รับบริการ	
บริเวณที่ให้การรักษา	
1. มีการควบคุมการไหลของอากาศภายในห้องจากบริเวณที่สะอาดกว่าไปที่สะอาดน้อยกว่า	
2. จัดให้มีระบบระบายอากาศออกที่เหมาะสม (ค่าแนะนำ 3 ACH (Air Change per Hour: m3/h)) และมีการฟอกอากาศด้วย HEPA filter โดยเครื่องฟอกอากาศควรจัดวางไว้ถัดจากตำแหน่งหัวเข้าไปทางปลายเท้าคนไข้ ไม่ควรวางไว้หลังหันตบुकลากร (ค่าแนะนำ การระบายอากาศและฟอกอากาศ รวมกัน ไม่น้อยกว่า 12 ACH)	<p>คำแนะนำ : เครื่องฟอกอากาศ (Air Cleaner)</p> <ul style="list-style-type: none"> - เป็นชนิดตั้งพื้นหรือตั้งแขวน - HEPA Filter ไม่ต่ำกว่า H13 - HEPA Filter ต้องได้มาตรฐาน EN 1822:2009 หรือมาตรฐานอื่นเทียบเท่า - ต้องผ่านการทดสอบรั่วตามมาตรฐาน ISO 14644-3 (2005) หรือมาตรฐานอื่นเทียบเท่าโดยผู้ทดสอบห้องคลีนรูมโดยเฉพาะ - มีแผนการตรวจสอบและบำรุงรักษาเครื่องมือระบบระบายอากาศตามระยะเวลาที่เหมาะสม
SAFE System	
1. มีระบบนัดหมายล่วงหน้า ผ่านทางโทรศัพท์หรือแอปพลิเคชัน	
2. คัดกรองผู้ป่วยโดยทำการซักประวัติอย่างละเอียดก่อนให้บริการ ควรมีคำถามเกี่ยวกับอาการสงสัยโรคติดเชื้อทางเดินหายใจ เช่น ไข้ ไอ มีน้ำมูก เจ็บคอ เป็นต้น	<p>คำแนะนำ : กรณี</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ โรคติดเชื้อโควิด-19 (ประวัติสัมผัสใกล้ชิดกับผู้ติดเชื้อเข้าข่าย/ผู้ติดเชื้อ ยืนยันโรคติดเชื้อโควิด-19 ในช่วง 14 วันที่ผ่านมา รวมทั้งประวัติเคยติดเชื้อแล้ว แต่มีระยะเวลาน้อยกว่า 20 วันหลังตรวจพบเชื้อ) ▪ โรคหัด ▪ โรคอีสุกอีใส ▪ โรคไขหวัดใหญ่ ▪ วัณโรคปอด

แนวปฏิบัติของมาตรการ	หมายเหตุ
3.มีการเตรียมห้องการรักษา ให้มีแต่สิ่งจำเป็นต่อการรักษาเท่านั้น	
4.การดูแลพื้นผิวและบริเวณแวดล้อมทั้งก่อนและหลังทำหัตถการ ใช้หลัก Universal standard prevention	
<p>5.ให้ผู้ป่วยอมบ้วนปากด้วยน้ำยาบ้วนปากที่มีฤทธิ์ในการฆ่าเชื้อก่อนทำหัตถการ เช่น</p> <ul style="list-style-type: none"> - <u>0.12% - 0.2% chlorhexidine</u> อมไว้ 30 วินาทีแล้วบ้วนทิ้งโดยมีข้อควรระวัง คือ หากใช้ต่อเนื่องกันนานอาจเกิดคราบสีเกาะบนฟันหรือวัสดุบูรณะฟัน การปรับรสเปลี่ยนแปลง เนื่องจาก chlorhexidine มีฤทธิ์คงค้างอยู่ในช่องปากได้นาน ห้ามใช้ในผู้มีประวัติแพ้ chlorhexidine ดังนั้นผู้ป่วยจึงสามารถบ้วนน้ำภายหลังบ้วนน้ำยาออกได้ - <u>0.2% povidone iodine</u> อมไว้ 30 วินาทีกลั้วคอ 30 วินาทีแล้วบ้วนทิ้ง โดยมีข้อห้ามใช้ในผู้ป่วยที่มีการทำงานของต่อมไทรอยด์ผิดปกติ ผู้ที่มีประวัติการแพ้ไอโอดีน ผู้ป่วยโรคไต ผู้ป่วยตั้งครรภ์ ผู้ป่วยในระยะให้นมบุตร และเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี ผู้ป่วยสามารถบ้วนน้ำภายหลังการบ้วนน้ำยาออกได้ - <u>1% hydrogen peroxide</u> อมไว้ 1 นาทีแล้วบ้วนทิ้ง โดยมีข้อควรระวังคือ อาจก่อให้เกิดการระคายเคืองค่อนข้างสูงอาจทำให้เยื่อช่องปากระคายเคืองแสบร้อน หรือเกิดแผลถลอก จึงห้ามใช้ในผู้สูงอายุ ผู้ที่ปากแห้ง น้ำลายน้อยหรือมีแผลในช่องปาก ผู้ป่วยที่มีแผลถอนฟัน และผู้มีประวัติแพ้ hydrogen peroxide - <u>0.075% Cetylpyridinium chloride (CPC)</u> อมไว้ 30 วินาทีแล้วบ้วนทิ้ง โดยห้ามใช้ในผู้ที่แพ้สาร CPC - ในกรณีที่ผู้ป่วยไม่สามารถควบคุมการกลืนได้ เช่น ผู้ป่วยเด็ก(อายุน้อยกว่า 6 ปี) ผู้ป่วยสูงอายุหรือผู้ป่วยที่มีความต้องการดูแลพิเศษ ให้ใช้ผ้าก๊อชหรือสำลีชุบน้ำยาบ้วนปากเช็ดบริเวณเนื้อเยื่อภายในช่องปากแทนการบ้วนน้ำยา 	

แนวปฏิบัติของมาตรการ	หมายเหตุ
<p>6.ใช้เครื่องดูดของเหลวกำลังสูง (High Vacuum Evacuator) ขณะทำหัตถการที่ก่อให้เกิดละอองฝอย เพื่อลดการกระจายของน้ำหรือสารคัดหลั่งภายในช่องปากและคอหอย เช่น การใช้หัวดูดหินปูนชนิด ultrasonic ทุกประเภท การใช้งาน piezo surgical handpiece การใช้งาน Air polisher รวมถึงการใช้ 3-way air syringe ที่ใช้น้ำและลมพร้อมกัน เป็นต้น</p>	<p><u>คำแนะนำ</u> : Air flow rate ไม่น้อยกว่า 250 liter/min</p>
<p>7.ล้างขยะทั่วไป และล้างขยะติดเชื้อ ที่เปิด-ปิดฝาถังได้ โดยไม่ต้องใช้มือสัมผัส</p>	
<p>8.จัดการขยะติดเชื้อโดยทิ้งในถุงขยะติดเชื้อ (ถุงแดง) และทำการกำจัดด้วยวิธีการที่เหมาะสม</p>	<p><u>คำแนะนำ</u> : สำหรับขยะติดเชื้อ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.ขยะติดเชื้อไม่มีคม : บรรจุในถุงพลาสติกสีแดง ที่ทนทานและไม่รั่วซึม ในปริมาณไม่เกิน 2 ใน 3 ส่วนของความจุถุง แล้วมัดปากถุงให้แน่น 2.ขยะติดเชื้อมีคม : บรรจุในภาชนะที่ทนต่อการแทงทะลุ ป้องกันการรั่วไหล ได้ และมีฝาปิดได้มิดชิดในปริมาณไม่เกิน 3 ใน 4 ส่วนของความจุภาชนะ แล้วปิดฝาให้แน่น 3.หากไม่สามารถนำขยะติดเชื้อไปกำจัดได้ในทันที : นำถุงและภาชนะบรรจุขยะติดเชื้อ ไปพักรวมในบริเวณที่แยกออกมาเป็นสัดส่วน สามารถป้องกันสัตว์และแมลงเข้าไป และทำความสะอาดได้ง่าย และ 4.ส่งไปกำจัดด้วยวิธีเผาในเตาเผา หรือตามวิธีที่ราชการส่วนท้องถิ่นนั้นจัดการ
<p>9.การจัดการผ้าปนเปื้อนติดเชื้อ ได้แก่ ผ้าเปื้อนเลือด/สารคัดหลั่งหรือที่คาดว่าจะปนเปื้อนเลือด/สารคัดหลั่ง ให้แยกบรรจุในถุงพลาสติกสีแดง ไม่เกิน 2/3 ของถุง และส่งทำความสะอาดตามมาตรฐานการซักผ้าติดเชื้อ</p>	

แนวปฏิบัติของมาตรการ	หมายเหตุ
SAFE Personnel	
<p>1. สวมใส่ Full PPE กรณีปฏิบัติงานทันตกรรมในผู้ป่วยที่เข้าข่ายติดเชื้อโรคทางเดินหายใจ เช่น</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ โรคติดเชื้อโควิด-19 หรือเป็นผู้ติดเชื้อยืนยันที่อยู่ระหว่างการรักษา หรือผู้ป่วยที่เคยติดเชื้อแล้วแต่มีระยะเวลา น้อยกว่า 20 วันหลังตรวจพบเชื้อ หรือผู้ป่วยที่ซักประวัติไม่ได้และมีผลตรวจ ATK/RT-PCR เป็นบวก หรือผู้ป่วยที่ ซักประวัติไม่ได้และเป็นผู้ป่วยกรณีฉุกเฉินโดยไม่สามารถรอผลตรวจได้ ▪ โรคหัด ▪ โรคอีสุกอีใส ▪ โรคไขหวัดใหญ่ ▪ วัณโรคปอด <p>สวมใส่ Standard PPE กรณีปฏิบัติงานทางทันตกรรมในผู้ป่วยทั่วไปที่ไม่มีความเสี่ยง/ความเสี่ยงต่ำ ไม่มีอาการ โรคติดเชื้อทางเดินหายใจ เช่น</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ โรคติดเชื้อโควิด-19 หรือผู้ป่วยที่มีผลตรวจ ATK/RT-PCR เป็นลบ หรือผู้ป่วยที่เคยติดเชื้อและพ้นระยะ การแพร่เชื้อแล้ว ตั้งแต่ 20 วันขึ้นไปหลังตรวจพบเชื้อ) ▪ โรคหัด ▪ โรคอีสุกอีใส ▪ โรคไขหวัดใหญ่ ▪ วัณโรคปอด 	<p>คำอธิบาย : Full PPE ได้แก่</p> <ul style="list-style-type: none"> • หมวกคลุมศีรษะ (Medical cap / hood) • กระจกป้องกันใบหน้า หรือแว่นป้องกันตา (Face shield/ Goggle) • หน้ากากทางการแพทย์ชนิด N95 (N 95 mask) หรือหน้ากากที่มีคุณสมบัติ เทียบเคียงหรือสูงกว่า • ถุงมือตรวจโรคทั่วไปชนิดใช้ครั้งเดียวทิ้ง (Disposable gloves) • ชุดกาวน์ยาวกันน้ำแขนจุ่มยาวคลุมถึงข้อมือ (Waterproof gown) หรือ Medical protective Coverall <p>คำอธิบาย : Standard PPE ได้แก่</p> <ul style="list-style-type: none"> • หมวกคลุมผม (Hair net) • กระจกป้องกันใบหน้า หรือ แว่นป้องกันตา (Face shield / Goggle) • หน้ากากอนามัยทางการแพทย์ที่แนบสนิทกับใบหน้า (Sealed Surgical mask) หรือ หน้ากากทางการแพทย์ชนิด N 95 • ถุงมือตรวจโรคทั่วไปชนิดใช้ครั้งเดียวทิ้ง (Disposable gloves) • ชุดกาวน์ยาวแขนจุ่มยาวคลุมถึงข้อมือ (Gown) <p>หมายเหตุ ในกรณีที่หน้ากากอนามัยทางการแพทย์หรือหน้ากากทาง การแพทย์ชนิด N95 เปียกหรือปนเปื้อนสารคัดหลั่ง ควรเปลี่ยนใหม่ทันที ไม่ แนะนำให้นำหน้ากากทางการแพทย์ชนิด N95 ไปฆ่าเชื้อแล้วนำกลับมาใช้ซ้ำ</p>
2.ล้างมือให้สะอาดอย่างถูกวิธีด้วยสบู่ผสมน้ำยาฆ่าเชื้อ ภายหลังจากถอดถุงมือเมื่อรักษาผู้ป่วยเสร็จแต่ละราย	

แนวปฏิบัติของมาตรการ	หมายเหตุ
SAFE Patient	
1. มีป้ายแนะนำการปฏิบัติตัว แสดงในบริเวณที่สังเกตเห็นได้อย่างชัดเจน ดังนี้ - ให้ใส่หน้ากากอนามัย เมื่ออยู่ในสถานพยาบาล - ให้ปิดปากและจมูก อย่างถูกวิธี ขณะไอหรือจาม	
2. จัดให้มีสบู่หรือแอลกอฮอล์สำหรับล้างมือ ก่อนและหลังการรับบริการ	

ระดับ	เกณฑ์		
	ผ่านการประเมินทุกข้อ	การตรวจประเมินผ่าน	
		ค่า flow rate (250 ลิตร/นาที่*)	ค่า Air Change per Hour (12 ACH)
 ดีเยี่ยม	✓	✓	✓
 ดี	✓	ผ่านค่าใดค่าหนึ่ง	
 มาตรฐาน	✓	ไม่มีผลการตรวจค่าFlow rateและค่าACH	

หมายเหตุ ข้อมูลจาก ISO 10637 (plus+ กรณีเครื่องฟอกอากาศผ่านการทดสอบ Filter installation leak test ไม่เกิน ๐.๐๓% upstream concentration หรือเทียบเท่า (ตามเอกสารเลขที่ ก.๔๕ /เม.ย./๖๓ กองแบบแผน กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข)